

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus Philosophico-Theologicus

Posewitz, Johann Heinrich

Quedlinburgi, 1660

Ad lectorem

[urn:nbn:de:bsz:31-128962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128962)

AD LECTOREM

Præloquium.

Vtilissimum & summè necessarium esse studium Philosophiæ omnibus imprimis Theologiæ studiosis, si non omnibus, plerisque tamen & sapientioribus extra dubitationis aleam positum est. Et ut licet, si id pluribus nunc ostendere ferret animus far amplius hic dicendi campus se offerret,

licet tamen, ne soli quod ajunt lucem scenerari & actum agere videar, mihi esse breviori. Et 1. Utile esse Philosophiam nõ est, ut rationibus operosè demonstratum eam, & tanto minús id necessarium esse existimo, quanto clarius vel me racente, res ipsa id eloquitur. Testentur de eo qui probè jactis fundamentis Theologiæ studium & operam suam addixerút. Experimenta docet quod dubium & nodum quem hic Philosophiam nõ edocto multa dicendo solvere conatur, ut solutionem sæpè integris paginis ampliet, & tamen non solvit, alter accuratioris Philosophiæ gnarus, unâ sæpè distinctione non minús scitè quam succinctè, accuratè, & feliciter solvere calleat: Exemplo sit unicum illud dubium: Reformati hominem necessariò peccare statuunt & inter rationes & argumenta ipsorum non ultimum est quod sumunt à præscientiâ divinâ, quam homini necessitatem peccandi inferre falso sibi persuasum habent.

Ita verò argumentari solent. *si DEUS ab aeterno necessario præscivit Adamũ & quosque alios homines peccaturos necessario quoq; peccabunt. Sed DEUS ab aeterno necessario præscivit Adamum & plures alios homines peccaturos Ergo?* Minor in confesso est, Major probatur per Regulam: *Quando conditionalis est vera, si antecedens est necessarium etiam consequens erit necessarium,*

); (2

Ad

Ad dubium hoc responsiones plures quidem & satis prolixas minus tamen accuratas sæpè & passim invenies. Egregiè verò & felicissimè ad hoc dubium respondet & id solvit Philosophus, unica distinctione inter *necessarium ex intrinseca terminorum connexionione, & necessarium ex suppositione*. Nam major falsa, probatio autem ejus nulla est, quia in adducto axiomatico intelligitur per antecedens necessarium quod est tale ex intrinseca terminorum connexionione, quale præscientia divina non est. *Vid. pag. 75.* Utilitatem ergò Philosophiæ in Theologiâ vel unicum hoc exemplum cuiusvis fatis ob oculos ponit. Necessitatem nunc porrò & II. demonstrare pariter difficile non est. & I. Sine Philosophiâ Theologus non intelliget multos & varios terminos in quæstionibus Theologicis occurrentes ut sunt: *Ens, Essentia, Natura, Naturale, Attributum, Unum, Verum, Bonum, Simplex, Compositum, Potentia naturalis, Obedientialis, Actus, Creatio, Singulare, Universale, Persona, Subsistentia, Idem, Diversum, distinctio Realis & Rationis, Principium & Principiatum, Causa Causatum, Causa efficiens, Universalis, Particularis, Mediate, Immediata, Subiectum, Adjectivum, Subsistentia, Accidens, Relatio, Habitus, Prædicatio, Intellectus, Intelligere, Species, Voluntas, Libertas, Exercitium & contrarietas*. Taceo plures alios. Et his terminis non intellectis nec ipsas quæstiones Theolog. in quibus occurrunt intelliget, nempe, sequentes: I. *An Deus possit dici ens, quod negarunt Mirandulanus & Scaliger? Vid. pag. 33.* II. *An justitia originalis fuerit Donum Naturale an Supernaturale? III. An Deus sit Essentia Simplex quod negat Vorstius? Vid. pag. 65.* IV. *An attributa divina tum inter se tum ab Essentiâ divina distinguantur realiter an ratione? V. An una vel duplex sit Veritas, & alia Veritas Philosophica alia Theologica? VI. An in Uxore Loth, quod potuit converti in statuam Salis, Gen. 19, Et in baculo Aharonis ex quo projecto Draco factus est, Exod. 7, fuerit potentia naturalis an obedientialis? VII. An Apostoli ad Donum diversarum linguarum recipiendum habuerint naturalem, an verò obedientialem potentiam? VIII. An omnis natura singularis habeat propriam subsistentiam ita ut hac sine illâ, & illa sine hac nunquam possit esse, & an in Christo sint dua persona? IX. An una subsistentia duas possit terminare naturas, & an humana natura Christi potuerit assumi in personam & subsistentiam Χϋϋ. X. Quid in mysterio Trinitatis ubi tres consistunt personae vocabulum Persona significet an nudam subsistentiam, ut quidam volunt, an verò etiam simul naturam includat? XI. An Pater in divinis post se dicit Principium Filij? pag. 23 & 32. XII. An Filius in divinis possit dici Principiatum Patris? pag. 33. XIII. An Deus cum his inferioribus concurrat influxu generali an particulari? pag. 30. XIV. An Deus Mediate cum his inferioribus, an immediate & si immediate an immediate virtutis tantum, an vero immensitate suppositis quoque concurrat? pag. 30. XV. An Homo levi creatu-*

rap. sit esse causa creationis, si non Principalis sed instrumentalis? XVI. An Sacramenta causent moraliter an Physice? XVII. An caro Christi possit dici adjunctum λόγος? pag. 64. XVIII. An peccatum originale sit ipsa substantia hominum? XIX. An accidentia Panis in S. Cena possint auferri substantia Panis? XX. Quomodo Relationes divina distinguantur tum inter se tum ab essentia divina? pag. 69. XXI. An Theologia, sit habitus practicus an Theoreticus, an vero mixtus? XXII. An in Apostoli donum miraculorum fuerit habituale, & si habitum habuerint an eo moraliter an Physice infuserint in agrotorum sanationem & mortuorum resurrectionem? XXIII. An Prædicationes personales & Sacramentales sint accidentales & usitatae, an vero in usitatae? XXIV. An Angeli intelligant se ipsas immediate & absque speciebus & res alias mediate per species & an per congenitas? XXV. An intellectus ad visionem beatificam concurrat virtute naturalis ut naturalis est, us quidam volunt? XXVI. An homo in Spirituibus habeat libertatem quandam vel contrarietatis vel exercitij? Has est innumeras alias quaestiones quas nunc sciens & volens sicco pede prætereo nemo intelligere poterit qui non accuratam habuerit terminorum in illis occurrentium cognitionem? II. Non intelliget plura & varia principia & axiomata Philosophica, & ut nihil nunc dicam de formalibus principiis qualia sunt à quibus structura syllogistica & vis illationis dependet, quæ ita necessaria sunt, ut sine iis ne argumentum quidem confici vel enim adversario super quaestionibus fidei disputari possit, non intelliget materialia, quæ ad argumentum concurrunt dum vel præmissarum locum subeunt, vel alterutrius præmissæ probationem suppeditant, quorum cognitio summè necessaria est.

Et I. Ea de causa, quod sine illorum principiorum cognitione argumenta plurima quibus orthoخي Theologi vel ad Sententiam confirmandam, vel ad adversarios confutandos, uti solent quorum sat multa reperiuntur, intelligi non possint ita I. Judæorum erronea opinio est, Duos Rabbinos super loco scripturæ disputantes & sibi invicem contradicentes, ambos verum dicere & utriusque verbum, esse verbum DEI viventis. Quæ sententia refutatur ex primo illo principio: *Impossibile est idem simul esse & non esse. pag. 2. II. Pontificiorum sententia, peccatum originale tolli in baptismo erroris convincitur ex Principio: Positio effectus in esse effectus & qui est ἐνέπρεσα ponitur causa. pag. 24. 3. Zinglii ἀδόκιμος & Calvinianorum error in communi, ut & Pontificiorum: Actiones & passiones Christi non utrique naturæ & toti supposito esse tribuendas, sed tantum illi naturæ cujus propriæ sunt, redarguitur per Regulam: *Actiones item & positiones sunt suppositivæ. Vid. pag. 37. 4.* Absurda illa opinio Pontifici-*

*ciorum, poculum à S. Coena posse auferri, dissolvitur & dilui-
tur per Axioma: Sublata quaecumq; parte tollitur totum, p. 56. Cal-
vinianorum sententia: Placentulas orbiculares quas vulgo
Hostias S. oblatas appellare solemus, non esse verum Panem
quæ ramentum verè Alimentum sunt ex farina & aqua benè inter
se commixtis constans ita, ut crassiori humore per calorem
externum absumto ad unam masticabilem consistentiam sit
reductum; refellitur per Regulam: Cui competit definitio ei
etiam competit definitum. pag. 62. 6. Eutyches hæresis circa per-
sonam Christi in qua unam tantum statuit esse naturam confu-
tatur ex regulâ: Quorum sunt diverse natura eorum etiam sunt di-
verse proprietates & contrâ. pag. 67. Hæc & id genus argumen-
ta alia quæ nunc silentio involvo, sine Philosophiæ & princi-
piorum Philosophicorum cognitione nemo intelligit.*

II, Propterea quoq; necessaria est principiorum horum co-
gnitio, quod sine eâ Abusus eorum animadverti & adversa-
rii ex illis contra orthodoxos concludentes, iisque sententiam
suam confirmantes, confutari nequeant. Et hoc sæpè
fieri abundè exempla testantur. Ita 1. Calviniani doctrinam
de communicatione idiomatum in Christo labefactare alla-
borant per principia. *Impossibile est, idem esse & simul non esse pag. 41
Qua easdem habent proprietates, eandem habent essentiam pag. 67. Et eorum qua sunt
realiter idem, communicato uno necesse est communicari alterum. pag. 70.* 2. Qui-
dam ex Pontificiis, in eâ sunt sententia Christum incarnandum
fuisse, etiam si homo non peccasset, & probare id satagunt ex
Regulâ: *Frustra est potentia quæ non traducitur in actum pag. 13.*
3. Calviniani impiam illam sententiam: DEum esse causam
peccati, confirmare conantur per Regulas: *Causa Causa, est etiam
causa causati, p. 30. It. Omnis effectus per se reducitur ad causam per se pag. 36.*
4. Pontificii sententiam suam: Potestatem Politicam esse sub-
jectam potestati Ecclesiasticæ, corroborare adnituntur per
Reg: *Cujus facultatis finis subordinatur fini alterius facultatis illa
facultas alteri illi facultati subordinatur pag. 43.* 5. Reformati DE-
um

um velle peccata, comprobant per Principium: *Qui vult finem vult etiam media ad finem pag. 47.* Item per Reg. *Qui vult causam vult quoque effectum. pag. 49.* 6. Jam nominati Calviniani s. Reformati: Humanam, naturam in Christo, Adjectum λόγος esse, & ita παράλογον Nestorianam adstruere tentant per Principium; *Quicquid advenit enti, illud est accidens. pag. 64.* 7. Pontificii, Fidem nostram salvificam, monstrosam fidem & Chimæram esse ostendere laborant ex Reg. *Unam numero accidens non potest esse in diversis subjectis pag. 66.* 8. Antirimitarii ex Principio: *Quæ sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se pag. 68.* Et in specie Socinus ex Reg. *Opposita non possunt dici de eodem. pag. 71.* mysterium Trinitatis evertere obnixè student. 9. Calviniani libertatem hominis è medio tollere & contra necessitatem peccandi inducere attentant per Axioma: *Quando Conditionalis est vera, si antecedens est necessarium etiam consequens est necessarium. pag. 75.* Plura exempla quæ hic, tacemus, frequens lectio scriptorum Advers. suppedabit, allata hic sufficient. Et ex hæcenus dictis non tantum utilissimam sed etiam summè necessariam esse Philosophiam Theologiz studio additis non Oedipi & Argi tantum sed Davi quoque & Lippi videre & intelligere possunt. Plurimos nihilominus reperiri qui eam vel plane conremnant, vel nimis frigide tractent & ad sublimem Theologiam satis imparati properent notissimum est. Et quæ hujus rei tres potissimum causas esse intellexerim. Quidam enim Prolixitatè, Quidam Difficultatè, Quidam verò, Usum Philosophiz in Theologiâ difficulter obtineri prætendunt; operæ pretium existimavi, si potiora quæ continet Philosophia breviter contraherentur perspicue explicarentur eorumque usus in Theologiâ ostenderetur. Et hinc L. B. præsentem tractatum tibi communicare volui. In illo autem præcipuè usum principiorum Philosophicorum in Theologiâ ostendere intendi, & ut licet me non lateat L. B. id ante me alios præstitisse,

non tamen idcirco meam opellam frustraneam fore existimo,
 ex illis enim huc, vel nihil vel exiguum in meum usum transtu,
 li. Brevis hie fui, sed nec pagella plura capere potuerunt, bre-
 vi autem L. B. à me expectabis, Tractatum majorem, in quo
 totius ferè Philosophiæ usus in innumeris & Nobilissimis quæ-
 stionibus & controversiis ostendetur. Sinon satis accuratè in
 hoc tractatu quæstiones & controversias Theologicas pertra-
 ctatas deprehenderis L. B. scias me intra octiduum fere il-
 lum confecisse & simul typis mandari curasse, latius verò &
 accuratius illas elaboratas invenies in promisso tractatu. Por-
 rò principia ipsa Philosophica hic pluribus explicare mihi non
 proposueram, limitationes eorum tantùm hic apponere & i-
 pps principia includere volui. Et cum multi variè illa limi-
 tent in quibusdã non à paucis recessi ut L. B. observabis potissi-
 mùm in Reg. 1. cap. 1. Reg. 7. c. 2. Reg. 36. c. 3. Reg. 13. c. 13. Reg. 6. c. 14. Reg. 1. c. 15. &c.
 Maximam partem verò secutus sum B. Sthaliũ, qui omni-
 um optimè illa exposuit. Tu L. B. hunc qualemcunq; tracta-
 tum serena fronte accipe, illo mecum utere, Autorique fave,
 Vale.

Sphalmata Typographica

Potiora.

P. paginam, L. lineam denotat.

p. 3. l. 25. in Verbo homo nro in leg. p. 3. l. 11. post V. illa inseratur *regu-*
la. p. 12. l. 2. in V. *sedet* a pro e leg. p. 12. l. 6. in V. *precedant* e pro æ leg. p. 14.
 l. 5. post V. *intrinsecus* inseratur. *Secundò ut ipsi sit extrinsecus.* p. 16. l. 5. in V.
passo e redundat, p. 13. l. 11. in V. *divisione* o omissum. p. 21. l. 1. in V. *restè* a pro
 e leg. p. 37. l. 3. in V. *denominatorum* m pro n. leg. p. 40. l. 12. in V. *quem* e pro
 a leg. p. 45. l. 19. pro V. *homo* leg. V. Sol. p. 45. pro V. *quatenus* leg. quantum.
 p. 47. l. 22. post V. *commissi* inserta leguntur Et ita illud velit. p. 50. l. 5. pro o-
 peretur leg. operatur. p. 55. l. 3. post V. *abstractum* V. *est* redundat, p. 71. l. 22.
 pro *est* leg. S, p. 76. l. 32. V. *limitata*, in fine deest *in,*

REGU.